

Ερευνητικές Μέθοδοι

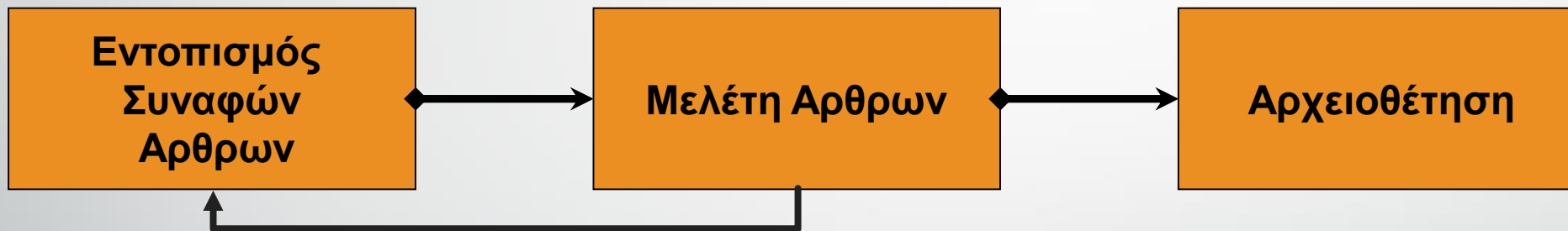
Μεθοδολογία Επισκόπησης Βιβλιογραφίας
(Literature Review Methodology)

Αδαμαντία Πατέλη {pateli@ionio.gr}
Αναπλ. Καθηγήτρια Τμήματος Πληροφορικής
«Διοίκηση Πληροφοριακών Συστημάτων & Καινοτομίας»

Βήματα για Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

1. Προσδιορισμός Βάσεων Δεδομένων
2. Αναζήτηση με λέξεις – κλειδιά για εντοπισμό συναφών ερευνών (άρθρα σε περιοδικά, δημοσιεύσεις σε συνέδρια, αποσπάσματα βιβλίων, e-books, κ.α.)

Κύκλος Βιβλιογραφικής Έρευνας

Στάδιο 1: Αναζήτηση συναφών άρθρων

- Εντοπίζουμε άρθρα στην περιοχή που συζητάνε εκτενώς τα θέματα στα οποία αναφέρονται οι λέξεις – κλειδιά.
- Κατά τη διάρκεια της μελέτης ενός άρθρου υπογραμμίζουμε τις ενδιαφέρουσες βιβλιογραφικές αναφορές τόσο στο κείμενο όσο και στην ενότητα της βιβλιογραφίας
- Όταν τελειώσουμε τη μελέτη διαβάζουμε όλες τις βιβλιογραφικές αναφορές

Παράδειγμα

The literature on business models is ever growing. While business model research has traditionally belonged to the agenda of organizational management, the challenges posed by eBusiness technologies and their applications 'force' researchers to focus their attention more specifically to eBusiness models (Gordijn & Akkermans, 2001b; Papakiriakopoulos *et al.*, 2001; Weill & Vitale, 2001; McGann & Lyytinen, 2002; Osterwalder & Pigneur, 2002; Vassilopoulos *et al.*, 2003), also referred to as Internet business models (Afuah & Tucci, 2001), business models on the Web (Rappa, 2003), B2B and B2C business models (Alt & Zimmermann, 2001; Elliot, 2002), business models for eBusiness (Petrovic *et al.*, 2001), business models in electronic commerce (Mahadevan, 2000; Bartelt & Lamersdorf, 2001), or more generally business models for electronic markets (Timmers, 1998).

→ AFUAH A and TUCCI C (2001) *Internet Business Models and Strategies*. McGraw-Hill International Editions, New York.

→ ALT R and ZIMMERMANN H (2001) Introduction to special section – business models. *Electronic Markets* 11(1), 3–9.

AMIT R and ZOTT C (2001) Value creation in eBusiness. *Strategic Management Journal* 22(6–7), 493–520.

APPLEGATE LM and COLLURA M (2001) Emerging networked business models: lessons from the field. *Harvard Business School No. 9-801-172* Harvard Business School, Boston.

Βασικές αρχές εύρεσης βιβλιογραφίας

- Ψάχνουμε την βιβλιογραφία με πολλές διαφορετικές και συναφείς με το θέμα της εργασίας μας λέξεις – κλειδιά.
- Δεν απορρίπτουμε άρθρα επειδή τα θεωρούμε πολύ «παλιά». Ωστόσο, πάντα δίνουμε έμφαση στα νεότερα.
- Όταν βρίσκουμε μια ενδιαφέρουσα αναφορά σε κάποιο συγγραφέα προσπαθούμε πάντα να βρούμε το πρωτότυπο κείμενο.

Βασικές Πηγές Αναζήτησης

- Υπάρχουν τρεις βασικές πηγές αναζήτησης βιβλιογραφίας:

Βιβλία > Αναζήτηση στη βιβλιοθήκη

- **Βήμα 1:** Αναζήτηση στον ηλεκτρονικό κατάλογο της βιβλιοθήκης (iur.ionio.gr)
- **Βήμα 2:** Αναζήτηση στα ράφια
- **Βήμα 3:** Ξεφύλλισμα βιβλίων
- **Τι θα βρω;**
 - Γενική βιβλιογραφία (textbooks)
 - Ελληνικά βιβλία!

Άλλες βιβλιοθήκες

- Διαδανεισμός από βιβλιοθήκες ΑΕΙ και ΑΤΕΙ
- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (<http://www.ekt.gr>)
- Εθνικό Πληροφοριακό Σύστημα Ερευνας & Τεχνολογίας (<http://www.epset.gr>)
- Ευγενίδειο Ίδρυμα (<http://www.eugenfound.edu.gr>)

Περιοδικά > Αναζήτηση στη βιβλιοθήκη

- **Βήμα 1:** Αναζήτηση στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων της βιβλιοθήκης
- **Βήμα 2:** Αναζήτηση στα ράφια
- **Βήμα 3:** Ξεφύλλισμα περιοδικών
- Εναλλακτική λύση: ΕΚΤ, www.ekt.gr
- **Τι θα βρω;**
 - Εξειδικευμένη ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ βιβλιογραφία
 - Άρθρα επιστημονικών περιοδικών

Περιοδικά, Reports > Αναζήτηση στο Διαδίκτυο

1. Συνδρομητικές βάσεις πλήρους κειμένου
 2. Ιστοσελίδες διεθνών εκδοτικών οίκων
 3. Ιστοσελίδες συμβουλευτικών εταιρειών
 4. Μηχανές αναζήτησης
- **Τι θα βρω;**
 - Εξειδικευμένη & γενική βιβλιογραφία
 - Άρθρα επιστημονικών περιοδικών, reports κ.α.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- Η **πρόσβαση** στις υπηρεσίες αναζήτησης των 1 & 2 ελέγχεται **μέσω των IP διευθύνσεων** του δικτύου του Πανεπιστημίου
- Αυτό σημαίνει ότι τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας αποκτούν **πρόσβαση** στις παραπάνω υπηρεσίες αναζήτησης **μόνο μέσω τερματικών σταθμών που είναι συνδεδεμένοι στο δίκτυο του Πανεπιστημίου**
- **Αν είστε απομακρυσμένοι, θα πρέπει να κάνετε σύνδεση μέσω VPN** (δείτε σχετικές πληροφορίες στο <http://noc.ionio.gr/vpn.htm>)

Συνδρομητικές βάσεις πλήρους κειμένου

- Πρόσβαση από την ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης: <http://iup.ionio.gr/> Ηλεκτρονικές Συνδρομές
- Βιβλιογραφικές Βάσεις:
 - HealLINK (Κοινοπραξία Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών): <http://www.heal-link.gr/>
 - Scopus: <http://www.scopus.com/>
 - Ebsco A to Z: <http://atoz.ebsco.com>
 - Jstor: <http://www.jstor.org>
- Ηλεκτρονικά Βιβλία (Proceedings):
 - IEEE Proceedings (<http://ieeexplore.ieee.org/xpl/conferences.jsp>)
 - Springer e-Books (<http://link.springer.com/>)
 - Oxford Reference Online (<http://www.oxfordreference.com/>)

Ιστοσελίδες διεθνών εκδοτικών οίκων

- <http://portal.acm.org/portal.cfm> (Publisher: ACM)
- <http://www.emeraldinsight.com> (Publisher: Emerald)
- www.sciencedirect.com (Publisher: Elsevier)
- <http://www.blackwell-synergy.com> (Publisher: Blackwell)
- <http://www.tandf.co.uk/journals/>
(Taylor & Francis Group/Routledge)

Συμβουλευτικές εταιρείες (Consulting firms)

- Deloitte Consulting, www.deloitte.com
- Booz Allen Hamilton, www.bah.com
- Boston Consulting Group, www.bcg.com
- Accenture, www.accenture.com
- Ernst & Young, www.ey.com
- Ebusiness Forum, www.ebusinessforum.gr

Μηχανές αναζήτησης

- Google!
 - Ιδιαίτερα χρήσιμο για τα αρχικά στάδια της αναζήτησης
- Scholar Google
 - Αναγκαίο σε όλα τα στάδια αναζήτησης
- Research Gate
 - Μόνο σε περίπτωση που ο συγγραφέας είναι συνδρομητής αυτών των υπηρεσιών

Αξιολόγηση Πηγών στο Διαδίκτυο

Βασικά ζητήματα στο ηλεκτρονικό περιβάλλον:

- **Μην πιστεύετε όλα όσα διαβάζετε!** (πώς αντιδιαστέλλεται με το έντυπο περιβάλλον;)
- **Ποιος είναι ο συγγραφέας;** (υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την ταυτότητα του και ποιος είναι ο επιδιωκόμενος στόχος του περιεχομένου)
- **Είναι η πηγή αξιόπιστη;** (διάκριση μεταξύ εκείνων που δίνουν πληροφορία και εκείνων που παραπέμπουν σε άλλες πηγές, περιέχει γεγονότα ή απόψεις ακρίβεια, μοναδικότητα)
 - Βαθμός Επικαιροποίησης (δυνατότητα εντοπισμού, μη εμπορική χρήση παλαιότερου υλικού)
 - Ευκολία στη χρήση /**ελεύθερη ή όχι πρόσβαση** / κριτικές ή αξιολογήσεις περιεχομένου

Κίνημα Ανοικτής Πρόσβασης

«Η ανοικτή πρόσβαση στα ερευνητικά αποτελέσματα, δηλαδή η ελεύθερη διάθεση της έρευνας που προκύπτει από διαδικασίες επιστημονικής αξιολόγησης, έχει ως στόχο την ευρεία διάδοση της γνώσης, την εντατικοποίηση της έρευνας και την αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων για την προώθηση της καινοτομίας. Μια επιστημονική δημοσίευση ανοικτής πρόσβασης διατίθεται άμεσα και χωρίς πληρωμή σε όλους τους χρήστες του διαδικτύου. Μία δημοσίευση μπορεί να παρέχεται με Ανοικτή πρόσβαση, είτε μέσω της δημοσίευσης σε **περιοδικά ανοικτής πρόσβασης** (ο λεγόμενος **χρυσός δρόμος**), είτε μέσω της ανάρτησης της δημοσίευσης σε **ιδρυματικά αποθετήρια** (ο λεγόμενος **πράσινος δρόμος**)».

-Ορισμός από την Πρωτοβουλία της Βουδαπέστης για την Ανοικτή Πρόσβαση-

<http://epublishing.ekt.gr/el/5700>

Σημεία Ανοικτής Πρόσβασης

Ελλάδα

- Μηχανή αναζήτησης ελληνικών ψηφιακών συλλογών (με ταυτόχρονη αναζήτηση σε 62 ελληνικές ψηφιακές βιβλιοθήκες και ακαδημαϊκά αποθετήρια):

<http://www.openarchives.gr/>

- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.
Πλατφόρμα Ηλεκτρονικών Εκδόσεων

<http://epublishing.ekt.gr/en/2365>

- Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα

<http://www.kallipos.gr/>

Παγκόσμια

- Repositories of the world

http://www.open_doar.org/

Κοινωνικές επιστήμες

- Social Science Open Access Repository

<http://www.ssoar.info/en.html>

- Social Science Research Network (SSRN)

<http://www.ssrn.com/>

Στάδιο 3: Αρχαιοθέτηση

- Σώζω πάντα ΟΛΑ τα άρθρα που βρίσκω
- Δεν απορρίπτω άρθρα επειδή δεν μοιάζουν πολύ σχετικά ειδικά στα αρχικά στάδια της έρευνας
- Κατατάσσω τα άρθρα σε αρκετά γενικές κατηγορίες ώστε να μπορώ να τα βρω εύκολα
- Καταγράφω τα στοιχεία των άρθρων που βρίσκω
- Δεν τυπώνω περισσότερα άρθρα απ' όσο σκοπεύω να διαβάσω

Τρόποι Αρχαιοθέτησης Βιβλιογραφίας

- Υιοθετείστε ένα μεθοδικό τρόπο καταγραφής σημειώσεων, κριτικών σχολίων και συστηματικής κατάταξης της βιβλιογραφίας
- Εξετάστε το ενδεχόμενο χρήσης ενός ειδικού λογισμικού για την οργανωμένη διαχείριση της βιβλιογραφίας, όπως: Endnote, Zotero, **Mendeley (προτείνεται)** <https://www.mendeley.com/>

Πλεονεκτήματα:

- διατήρηση οργανωμένου βιβλιογραφικού αρχείου
- υποβοήθηση του έργου της συγγραφής (αναφορές, παραπομπές και σύνταξη βιβλιογραφίας)

Μειονέκτημα:

αδυναμία ενσωμάτωσης πηγών από όλους τους ελληνικούς καταλόγους

Εισαγωγή βιβλιογραφίας στην εργασία μας

- Όταν στην εργασία χρησιμοποιούμε απόψεις ή διαπιστώσεις άλλων ερευνητών πρέπει απαραίτητως να αναφερθούμε σε αυτούς
- Δεν έχει σημασία αν απλά χρησιμοποιούμε ιδέες τους ή πήραμε το κείμενο αυτούσιο
- Η πρακτική αυτή ονομάζεται βιβλιογραφική αναφορά (reference)
- Υπάρχουν δύο τρόποι βιβλιογραφικής αναφοράς:
 - Το σύστημα του Harvard
 - Το σύστημα αρίθμησης

Το σύστημα του Harvard

- Η βιβλιογραφική αναφορά γίνεται μέσα στη ροή του κειμένου αναφέροντας το επίθετο του συγγραφέα και το έτος δημοσίευσης της εργασίας του

The increased use of qualitative research, especially its application in multisite studies, requires robust data collection techniques and the documentation of research procedures (Constas 1992; Miles and Huberman 1994:22; Mays and Pope 1996; Long and Johnson 2000; Malterud 2001). And the growing use of computers to assist with qualitative data analysis (QDA) necessitates special attention to how textual data, particularly transcripts of audiotaped materials, are prepared. Although QDA software

- Στην ενότητα της βιβλιογραφίας, τα βιβλία και άρθρα που χρησιμοποιήσαμε παραθέτονται **αλφαβητικά**

Το σύστημα αρίθμησης

- Η βιβλιογραφική αναφορά γίνεται με χρήση αριθμού στο κείμενο
- Ξεκινώντας από τον αριθμό 1, σε κάθε αναφορά αποδίδεται ένας αύξων αριθμός

There are three main methodologies to elicit requirements; Requirements Engineering (RE) [13], User and Task Analysis (UTA) [6], and Contextual Design (CD) [1]. The common ground of all these methodologies is that they underline the importance of observing users in action in order to grasp requirements that cannot be articulated by the users.

- 1. Beyer, H. and Holtzblatt, K. *Contextual Design: Defining Customer Centered Systems*, San Francisco, Morgan Kaufmann Publishers, (1998).
- 6. Hackos, J. T. and Redish, J. C. *User and Task Analysis for Interface Design*, New York, John Wiley & Sons, (1998).

- Στην ενότητα της βιβλιογραφίας, τα βιβλία και άρθρα που χρησιμοποιήσαμε παραθέτονται κατ' αύξοντα αριθμό αλφαβητικής σειράς ή σειράς παράθεσης εντός του κειμένου.

Βιβλιογραφικές Αναφορές & Παραπομπές

Η αναφορά (citation) και η παραπομπή (Reference) στις πηγές επιτελεί δύο βασικούς σκοπούς:

- Προστατεύει τα πνευματικά δικαιώματα των συγγραφέων των οποίων το έργο έχει χρησιμοποιηθεί
- Επιτρέπει στους αναγνώστες- αξιολογητές την τεκμηρίωση της έρευνας μέσω της δυνατότητας εντοπισμού των πηγών που έχουν αναφερθεί

Η σύνταξη της βιβλιογραφίας και των βιβλιογραφικών παραπομπών υπόκειται σε κανόνες. Για το σκοπό αυτό έχουν αναπτυχθεί πρότυπα, τα οποία και περιγράφουν τυποποιημένες διατάξεις των βιβλιογραφικών στοιχείων των αναφερόμενων έργων.

Μεταξύ των πιο συχνά χρησιμοποιούμενων :

APA Harvard MLA Chicago Turabian

Cambridge Oxford Numeric (Vancouver)

Βιβλιογραφικές Αναφορές & Παραπομπές

Τέσσερις έννοιες που συχνά συγχέονται:

Αναφορά, παραπομπή, υποσημείωση και βιβλιογραφία

- 1. Αναφορά** (γίνεται μέσα στο κείμενο) (**in- text citation**)
- 2. Υποσημείωση** (γίνεται επίσης μέσα στο κείμενο κατά κανόνα με αριθμητική ένδειξη και δίνεται είτε στο κάτω μέρος της σελίδας, είτε στο τέλος του κεφαλαίου, είτε στο τέλος του κειμένου) (**notes, footnotes**)
- 3. Παραπομπή** (περιγραφή των βιβλιογραφικών στοιχείων του τεκμηρίου στο οποίο γίνεται αναφορά-δίνεται συνήθως στο τέλος του κειμένου) (**references**)
- 4. Βιβλιογραφία** (το σύνολο των πηγών που χρησιμοποιήθηκε για τη συγγραφή της εργασίας-δίνεται κατά κανόνα στο τέλος του κειμένου) (**bibliography**)

Τρόποι καταγραφής βιβλιογραφίας: APA 5th

- **Βιβλία**

Avgerou, C. (2002). *Information systems and global diversity*. New York: Oxford University Press

- **Περιοδικά**

DeSanctis, G., & Poole, M. S. (1994). Capturing the complexity in advanced technology use: Adaptive structuration theory. *Organization Science*, 5(2), 121-147

- **Κεφάλαια σε βιβλία**

Ebers, M. (1999). Explaining inter-organizational network formation. In M. Ebers (Ed.), *The formation of inter-organizational networks* (pp. 3-40). New York: Oxford University Press.

Συστηματική Vs. Αφηγηματική Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

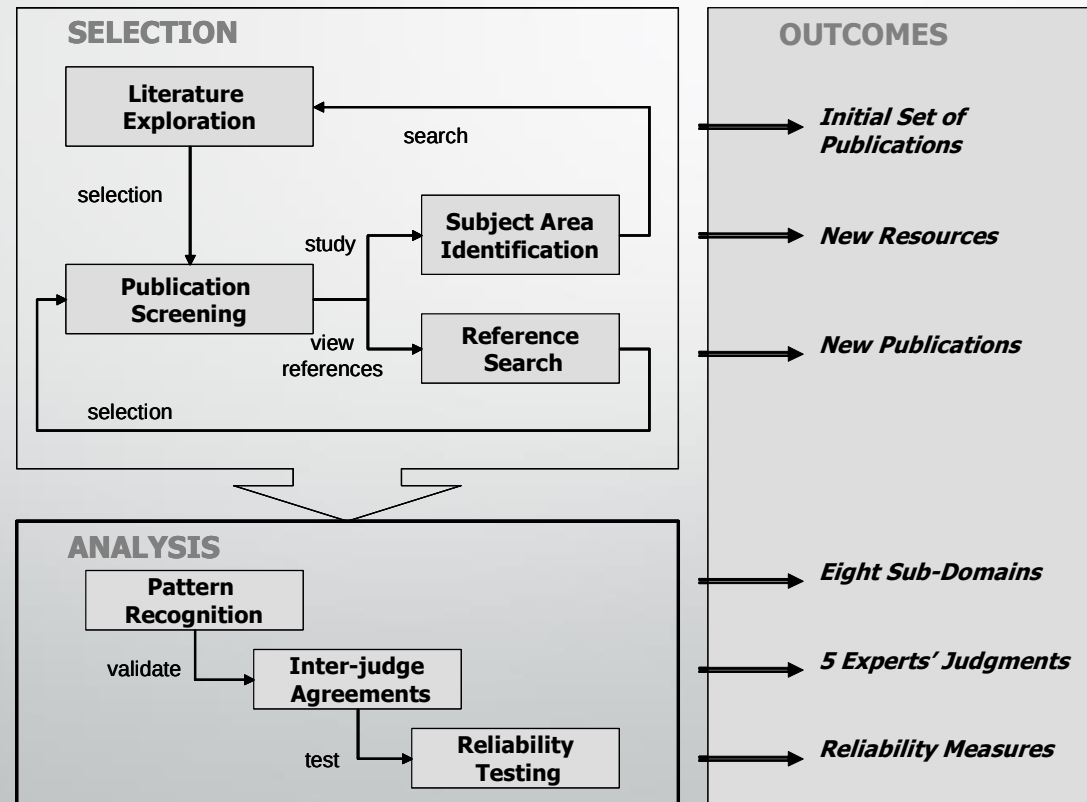

Table 2 Organizing research in business models

No.	Contributions	Definitions	Components	Conceptual models	Design methods & tools	Taxonomies	Change methodologies	Evaluation models	Adoption factors
1.	Chen-Berger (1994)				✓				
2.	Timmers (1998)	✓				✓			
3.	Mahadevan (2000)		✓			✓			
4.	Tapscott <i>et al.</i> (1998) Tapscott <i>et al.</i> (2000)	✓				✓	✓		
5.	Hamel (2000)		✓					✓	
6.	Linder & Cantrell (2000)	✓	✓			✓	✓		
7.	Kaplan & Sawhney (2000)					✓			
8.	Eriksson & Penker (2000)	✓			✓				
9.	Chesbrough & Rosembloom (2002)		✓						
10.	Clueber (2000)	✓	✓						
11.	Afuah & Tucci (2001)		✓				✓	✓	
12.	Alt & Zimmermann (2001)		✓			✓			
13.	Gordijn & Akkermans (2001a, b)	✓		✓				✓	✓
14.	Weill & Vitale (2001)	✓	✓			✓		✓	
15.	Rappa (2001)	✓				✓			
16.	Amit & Zott (2001)	✓				✓			
17.	Applegate & Collura (2001)		✓			✓			
18.	Ben-Lagha <i>et al.</i> (2001)				✓				
19.	Bartelt & Lamersdorf (2001)					✓			
20.	Papakiriakopoulos <i>et al.</i> (2001)						✓		
21.	Petrovic <i>et al.</i> (2001) Auer & Follack (2002)	✓	✓				✓		
22.	Osterwalder & Pigneur (2002)	✓	✓	✓					
23.	Magretta (2002)	✓	✓						
24.	Elliot (2002)	✓							✓
25.	McGann & Lyytinen (2002)	✓							✓
26.	Pouloudi <i>et al.</i> (2003) Vassilopoulou <i>et al.</i> (2003)								✓
27.	Krüger <i>et al.</i> (2003)		✓						
28.	Winter (2003)			✓					
29.	Hedman & Kalling (2003)		✓	✓					

Αντί συμπεράσματος...

- Από που αρχίζω;
 - Συνήθως ψάχνω πρώτα τα βιβλία και στη συνέχεια τα περιοδικά
- Αρχίζω από τις λέξεις-κλειδιά που είναι πιο κοντά στο θέμα μου
- Διαβάζω το abstract του άρθρου για να κάνω ένα πρώτο ξεδιάλεγμα (screening) της σχετικής βιβλιογραφίας
- Πότε σταματάω την αναζήτηση;
 - Όταν τα άρθρα που βρίσκω στη βιβλιογραφία τους παραπέμπουν σε άρθρα που έχω ήδη

Σχετιζόμενη Βιβλιογραφία

- Rowe, F. (2014) What Literature Review is not: diversity, boundaries, and recommendations, *European Journal of Information Systems*, 23(3), 241-255.
- Webster, J., Watson, R.T. (2002) Analyzing the Past to Prepare for the Future: Writing a Literature Review, *MIS Quarterly*, 26(2), xiii-xxiii.
- Xiao, S. H. and Nicholson, M. (2013), A Multidisciplinary Cognitive Behavioural Framework of Impulse Buying: A Systematic Review of the Literature. *International Journal of Management Reviews*, 15, 333-356
- Tranfield, D., Denyer, D., & Smart, P. (2003) Towards a Methodology for Developing Evidence-Informed Management Knowledge by Means of Systematic Review. *British Journal of Management*, 14(3), 207-222.
- Fink, A. (2009) *Conducting research literature reviews: from the Internet to paper*. Sage Publications, Inc.
- Okoli, C., & Schabram, K. (2010). A guide to conducting a systematic literature review of information systems research. Available at SSRN 1954824 (http://papers.ssrn.com/sol3/Papers.cfm?abstract_id=1954824)